

2022-11-24

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Joakim Lindström
072-601 16 15
Joakim.Lindström@tco.se

TCO:s yttrande över Utökat informationsutbyte, Ds 2022:13

Fi2021/02991

Tjänstemännens centralorganisation (TCO) har fått möjligheten att yttra sig över slutrapporten Utökat informationsutbyte (Ds 2022:13) och lämnar härmed sitt yttrande.

Övergripande synpunkter

TCO är mycket angeläget om att verkningsfulla åtgärder mot kriminalitet och systematiskt fusk i arbetslivet, samt fusk och missbruk med välfärdssystemen införs och implementeras. För TCO är arbetslivskriminaliteten ett mycket allvarligt samhällsproblem och utgör en systempåverkande brottslighet som måste bekämpas för att upprätthålla förtroendet för viktiga samhällsinstitutioner. Brott mot välfärdssystemen, såväl av systematisk karaktär som mindre fusk och missbruk behöver motverkas för att upprätthålla förtroendet, legitimiteten och betalningsviljan för ett system som ger trygghet och utveckling till TCO-förbundens medlemmar, bidrar till jämställdhetsutvecklingen i landet samt kompletterar de avtal som parterna på arbetsmarknaden träffar.

TCO har därför en positiv inställning till utredningens uppdrag att lägga förslag som väntas förebygga, förhindra, upptäcka och där möjligt beivra arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet. Men med tanke på de känsliga område inom vilka utredningens förslag lämnas, har TCO ett antal förbehåll och noterar viktiga frågor som särskilt bör uppmärksammas.

Till att börja med bör påpekas att TCO:s inställning bygger på en vilja att komma till rätta med brottslighet som begås för att på falska och felaktiga grunder få tillgång till ersättningar från välfärdssystemen etc. och inte handlingar som av andra skäl lett till att ersättningar oriktigt har betalats ut, t.ex. på grund av bristande information från myndighetens sida eller andra misstag i myndighetens handläggning.

För det andra behöver vikten av att staten i alla sammanhang, även i detta, respekterar enskilda personers integritet t.ex. när det gäller hanteringen av personuppgifter och att de berörda tillförsäkras en transparent och rättssäker process hela vägen från ansökningstillfället till eventuellt återkrav och lagföring av misstänkt brottslighet.

De utbetalande myndigheterna och organisationerna har ett ansvar att se till att ersättningen är rätt från början och att aktivt följa upp om förutsättningarna för en löpande ersättning fortfarande är uppfyllda så att återkrav så långt det är möjligt kan undvikas eller i vart fall inte behöver bli ohanterligt stora. En större tillgång till uppgifter om ersättningstagarna bör öka de krav som kan ställas på myndigheterna i dessa avseenden.

Det är vidare angeläget att förslagen inte leder till onödiga och omotiverade fördröjningar i systemen och i hanteringen för det stora flertalet personer som är berättigade till ersättningar och som för sin försörjning är beroende av att utbetalningar sker på ett regelbundet och förutsägbart sätt.

Därtill saknar TCO förslag till generella eller myndighetsspecifika tillämpningsriktlinjer i förordning, eller möjligen myndighetsföreskrift eller motsvarande, till stöd och hjälp för dem som ska omsätta lagstiftningen i praktiken. Det måste stå klart för tjänstemännen i t.ex. en socialnämnd vilka uppgifter som ska delas. Det behövs bland annat för att förhindra en godtycklig tillämpning av den nu föreslagna och mycket generella lagstiftningen och för att förhoppningsvis motverka att kommuner, myndigheter/a-kassor och tjänstemän anklagas för att ägna sig åt t.ex. "angiveri" och diskriminering när de tagit initiativ till att information förs över till annan kommun, myndighet eller a-kassa. Dessutom kan, även helt oberättigade sådana, misstankar och anklagelser riskera att leda till att de anställda utsätts för hat, hot och trakasserier enbart på den grunden att de utfört sitt arbete i enlighet med gällande rätt.

Behovet av att se över generella bestämmelser accentueras med kommande förslag från pågående utredningar och insatser mot arbetslivskriminalitet. TCO vill i sammanhanget uppmärksamma den pågående utredningen En översyn av vissa skatteförfaranderegler för att motverka fusk och arbetslivskriminalitet (Dir. 2022:68) som ska lämna förslag på vilka uppgifter på individnivå som ska lämnas i arbetsgivardeklarationen. TCO har i ett tidigare remissyttrande till SOU 2019:59 avstyrkt förslag om att arbetad tid och frånvarouppgifter ska lämnas i arbetsgivardeklarationen med hänvisning till att det **kan** innebära ett för stort integritetsintrång i det samtida s.k. gränslösa arbetslivet och där arbetsgivarens möjligheter att kontrollera den anställdes frånvaro blir svårare.

Att uppgifter om t.ex. frånvaro lämnas i arbetsgivardeklarationen och samlas, kan dessutom ifrågasättas ur ett samhällligt säkerhetsperspektiv. Sådana uppgifter kan t.ex. användas för att kartlägga bemanningen i känsliga verksamheter eller hur personer med samhällsliga nyckelpositioner arbetar.

Slutligen är TCO positivt till utredningens ambition att lämna förslag till ett teknikneutralt regelverk.

Med detta sagt tillstyrker TCO utredningens förslag.

Therese Svanström
Ordförande

Joakim Lindström
Utredare